

Azərbaycan-Aİ münasibətlərinin keyfiyyətə yeni mərhələsi başlayır

Avropa İttifaqının (Aİ) xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallasın Bakıya səfəri təşkilatla Azərbaycanın qarşılıqlı əlaqə və maraqlarının müştərək zəngin gündəmindən xəbər verir.

Avropa İttifaqı Azərbaycanın ən böyük ticarət tərəfdaşdır və bu tərəfdaşlığın əsasında böyük ölçüdə qurumun ölkəmizlə dostluq və pragmatik əməkdaşlığa önəm verən üzvləri ilə iqtisadi və ticari sahələrdəki münasibətləri dayanır. Məsələn, bu gün iqtisadi artım sahəsində sabit göstəricilərə malik İtaliya Azərbaycanın ən iri ticarət partnyorlarından biridir. Bizi bu ölkə ilə iqtisadi əlaqələrlə yanaşı, möhkəm bünövrəyə malik siyasi təmaslar və hərbi-sənaye sahəsində perspektivli işbirliyi əlaqələndirir. İtaliya ilə bərabər Aİ-nin digər üzvlərini, ilk növbədə, Macarıstanı qeyd edə bilərik. Azərbaycanın Macarıstanla strateji müttəfiqlik maraqları var və Budapeşt Bakının Avropada həyata keçirdiyi iqtisadi layihələrdə fəal tərəfdaş kimi çıxış edir.

Azərbaycan Aİ-nin digər təmsilçiləri ilə də strateji səviyyəyə yüksəlmiş münasibətlərə malikdir. Bununla yanaşı, dövlətimizin Avropa İttifaqı ilə bir təşkilat olaraq çoxşaxəli ümumi iqtisadi və ticari maraqları mövcuddur. Güman ki, qarşıdakı dövrdə bu əlaqələr yeni işlək format və fərqli əməkdaşlıq sahələri ilə daha da zənginləşəcək.

Kallas Bakıda nələri müzakirə edib?

K.Kallasın Azərbaycana gerçəkləşən səfəri olduqca mühüm geosiyasi proseslər fonunda baş verdi. Birincisi, Prezident İlham Əliyevin dünyanın qlobal güclərindən biri və miqyasına görə ikinci iqtisadiyyatı olan Çinə tarixi səfəri oldu. Aİ rəsmisinin Bakıya gəlişinin dövlət başçısının bu səfərinin ertəsi gününə təsadüf etməsi simvolik məqamdır. İkincisi, Avropa İttifaqı Orta Asiya bölgəsinə özünün strateji maraqları çərçivəsində yanaşmağa başlayıb. Regionumuzda və ətrafımızda baş verən proseslər baxımından Orta Asiya və Cənubi Qafqazın əsas mərkəz qismində çıxış etdikləri və Orta dəhliz adını almış transmilli logistika prosesi bu gün Avropaya hava-su qədər vacibdir. Bir müddət öncə Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula fon der Lyayenin iştirakı ilə Özbəkistanda Aİ-Orta Asiya formatlı sammitin keçirilməsi Brüsselində bu böyük coğrafiyamızda strateji maraqlarının olduğunu növbəti dəfə təsdiqlədi.

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, bir müddət öncə Fransa prezidenti Emanuel Makronun Özbəkistan və Qazaxıstana səfərləri zamanı da nəqliyyat dəhlizləri gündəmdə olan vacib müzakirə predmetlərindən biri idi. Qarşıdakı dövrdə Böyük Britaniyanın Baş naziri Kir Starmerin də Orta Asiyaya səfəri gözlənilir və danışıqların çox vacib hissəsinin məhz sözügedən mövzuya həsr ediləcəyi istisna deyil. Başqa sözlə, dünyada baş verən qlobal istiqamətlər dəyişikliyi fonunda iqtisadi prioritetlərin yenidən təşkili prosesində nəqliyyat marşrutları amili əlahiddə vacib amil kimi çıxış edir və dövlətimiz bu prosesdə əhəmiyyətli rollardan birini oynayır. Üstəlik, rəsmi Bakının Ankara ilə Təl-Əviv arasındakı sülh prosesinin aparıcı aktoru olduğunu, Azərbaycanın islam aləmində artan nüfuzu və yeni Suriyanın bərpası prosesində iştirak niyyətini də nəzərə alsaq, Kallasın paytaxtımızda geniş spektrli problemləri müzakirə etdiyi qənaətinə gələ bilərik.

Azərbaycanın Avropa üçün artan önəmi

Azərbaycanın Avropada ciddi və getdikcə dərinləşən iqtisadi maraqları var. Bakı "qoca qitə"nin 10 ölkəsini təbii qazla təmin edir. Bu siyahı zamanla artacaq və deməli, Azərbaycanın Avropanın iqtisadi həyatında rolu daha da güclənəcək. Almaniya Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayerin Bakıya səfəri zamanı bu amili xüsusilə vurğulanması əbəs deyildi. Azərbaycanın qarşıdakı dövr ərzində mavi yanacaq ilə təmin edəcəyi ölkələr sırasında Almaniya və Avstriyanın adları çəkilir.

Almaniyanın Avropanın əsas iqtisadiyyatı və donoru olduğunu nəzərə alsaq, bu ölkə Prezidentinin Bakıdan şərqə doğru uzanan, yaxud qitəni Çin bazarları ilə birləşdirən nəqliyyat qovşaqları məsələsinə toxunması onu göstərir ki, problem Brüsselində müzakirə gündəliyində duran əsas məsələlərdən biridir. Hətta bu gün Rusiya ilə Ukrayna arasında mümkün sülh müqaviləsi imzalanırsa belə, Avropa-Çin xətti üzrə ənənəvi marşrutların nə vaxtsa bərpa ediləcə-

yindən danışmaq əbəs olar. Bunu Avropada yaxşı dərk edirlər. Həm regional, həm də bölgəmizdən kənarda olan bir sıra dövlətlərin Orta dəhlizlə ciddi maraqlanmaları bu marşrutun digərlərindən məsafə və məsrəf baxımından daha sərfəli olması ilə əlaqədardır. Azərbaycanın öz ərazisində erməni separatizminə son qoyması və suverenliyini bərpa etməsindən sonra Ermənistanla dayanıqlı sülhün əldə edilməsinin aktuallıq qazanması təkcə iki dövlət və regionumuz deyil, daha qlobal anlamda bütün dünya üçün əlverişli iqtisadi-ticari perspektivlər açıb. Çünki Orta dəhliz hazırda bölgəmizdə işlək olan Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə yükdaşıma marşrutu ilə yanaşı, Zəngəzurdan və Araz çayı boyunca İran ərazisindən keçəcək qolları hesabına daha da genişlənəcək.

Beləliklə, Azərbaycan Avropa üçün yalnız yanacaq ehtiyatları mənbəyi kimi sabit və etibarlı tərəfdaş deyil, həmçinin qitənin daha miqyaslı proses - Şərqi istehsal və istehlak bazarları ilə əlaqəsi baxımından nəfəslik rolunu oynamaqdadır.

Sabitləşən Aİ-Azərbaycan münasibətləri

Siyasi təmaslar bu baxımdan Kallasın Bakıya reallaşdırdığı səfərini tərəflər arasındakı münasibətlərdə dönüş nöqtəsi hesab etmək olar. Bu səfər onu təsdiqləyir ki, Brüsselində Azərbaycanla bağlı yol verilmiş yanlışlıqları, xüsusilə də Vətən müharibəsi və ondan sonrakı dövrdə izlədiyimiz siyasətin səhv olduğunu anlayırlar. Azərbaycan Avropa dövlətləri üçün təkcə sabit iqtisadi tərəfdaş deyil. Azərbaycan bu gün postsovet məkanından olan ölkələr arasında yeganə dövlətdir ki, çoxvektorlu xarici siyasəti ilə qlobal xarakterli proseslərin iştirakçısıdır. Bu baxımdan Aİ-də Bakının geosiyasi imkanları və siyasi əhəmiyyətini nəzərə almaya bilməzlər. Azərbaycan bu gün özünün iqtisadi və coğrafi üstünlüklərini məharətlə siyasi kapitalla transformasiya edə bilən dövlətdir. Bu siyasəti uğurla həyata keçirən Prezident İlham Əliyev dünya liderlərinin siyasi rəğbətini qazanmış dövlət başçısıdır. Belə görünür ki, Aİ-də bu reallığı nəinki dərk ediblər, habelə lazımi nəticələr də çıxarıblar.

K.Kallasın Bakıya səfəri və Prezident İlham Əliyevlə məhsuldar müzakirələr aparması təşkilatla Azərbaycan arasındakı əlaqələrin keyfiyyətə yeni mərhələsinin əsasının qoyulmasından xəbər verir və bunun bir neçə səbəbi var. Birincisi, Azərbaycan qarısında olan bütün problemlərin, o cümlədən işğal mənaəsinin öhdəsindən gəlməyi bacarıb. Bu imkan verir ki, Azərbaycan xarici aktorlarla, xüsusən də güc mərkəzləri, dünya siyasətinin müəyyənləşdirilməsində həlledici rol oynayan qüvvələrlə münasibətlərini qurarkən gündəmində hər hansı problem faktoru olmasın. Bu gün Azərbaycanın qarşısında işğal, suverenliyin bərpası kimi mənaələrin olmaması dövlətimizin xarici siyasət prioritetlərində köklü dəyişikliklərə yol açıb. İndi heç kim bizimlə bu problemlər prizmasından danışa bilmir, əlaqələrimizin formatı istisnasız olaraq əməkdaşlıq və hər iki tərəfə fayda gətirəcək birgə layihələri əhatə edir.

İkincisi, dünyada dəyişən geosiyasi konyuktur Azərbaycanın bir siyasi oyunçu kimi önəminin artmasına səbəb olub. Rusiya-Ukrayna müharibəsi Avropanın mavi yanacaq ehtiyacını daha qabarıq büruzə verir və Brüsselində Azərbaycanın bu ehtiyacların təmin edilməsindəki çəkisini anlayırlar. Digər tərəfdən isə ABŞ-Avropa gərginliyi, aktual olan ticarət müharibələri fonunda Aİ-nin iqtisadi gözləntilər istiqamətini Çinə doğru dəyişməyə başlaması gerçəkliyində Azərbaycanın coğrafi yerləşmə amilinin önəmi artır. Dövlətimizin illər boyu nəqliyyat infrastrukturuna yatırdığı vəsait özünü doğruldur, çünki əsas məsələ təkcə bölgəmizin bu baxımdan əhəmiyyəti deyil, həm də regionun infrastrukturunun bu çağırışlara hazır olmasıdır. Biz qardaş Türkiyə və dost Gürcüstanla 20 ilə yaxındır ki, bu prosesi həyata keçiririk, öz dəmir və avtomobil yollarımız və dəniz limanlarımızla.

İndi siyasi maraqları formalaşdıran iqtisadi gözləntilərdir, yaxud yürüdülməsinə əsas məramı iqtisadi maraqları təmin etməkdir. Bu gün Azərbaycan dünyanın qlobal dəyişikliklərinə həm siyasi iradəsi, həm də iqtisadi imkanları ilə tam hazırdır. Aİ ilə yenilənən münasibətlərimizi müəyyən edən əsas amil məhz budur. Biz yalnız iqtisadi tərəfdaş deyilik, həm də siyasi gücük.

***İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"***